

Weronika Markowska

Zamość

markowska.weronika@pwsz zamosc.pl

Międzynarodowa konferencja naukowa Nauczanie języka rosyjskiego na neofilologii i innych kierunkach, Lublin, 7-8 czerwca 2010 r.

W dniach 7-8 czerwca 2010 r. w Lublinie odbyła się międzynarodowa konferencja naukowo-dydaktyczna pt. *Nauczanie języka rosyjskiego na neofilologii i innych kierunkach*. Organizatorami tego cyklicznego już przedsięwzięcia, była Pracownia Glottodydaktyki Języków Słowiańskich oraz nowopowstałe Centrum Języka i Kultury Rosyjskiej UMCS.

Organizowanie konferencji poświęconych nauczaniu języka rosyjskiego wpisało już w tradycję Pracowni Glottodydaktyki Języków Słowiańskich UMCS. Od kilkunastu lat odbywają się bowiem, pod patronatem Dyrektora Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS prof. dr hab. Feliksa Czyżewskiego, międzynarodowe spotkania nauczycieli języka rosyjskiego. Materiały z poprzednich konferencji ukazały się między innymi w 2000 r. - *Nauczanie języka rosyjskiego studentów filologii rosyjskiej* (pod redakcją H. Rycyk-Sztajdel i S. Szaszkowej) oraz w 2010 r. - *Nauczanie języka rosyjskiego studentów na kierunkach filologicznych i neofilologicznych* (pod redakcją L. Szypielewicz). W druku znajdują się natomiast kolejne tomy pokonferencyjne.

Podczas dwudniowych obrad kolejnej już konferencji poświęconej nauczaniu języka rosyjskiego zaprezentowano łącznie kilkanaście referatów, zwieńczonych wnikliwymi dyskusjami oraz wymianą doświadczeń i poglądów na temat procesu nauczania języka rosyjskiego w placówkach oświatowych. Referenci reprezentowali uczelnie wyższe, ale też szkoły ponadgimnazjalne, w których proces nauczania języka rosyjskiego zaczyna się od podstaw. Na wzrost zainteresowania językiem rosyjskim, w szczególności w województwie lubelskim, zwrócił uwagę w słowie wstępnym prof. dr hab. Feliks Czyżewski. Wspomniał on również, że owe zainteresowanie przekłada się na rozwój współpracy wyższych uczelni ze szkołami ogólnokształcącymi i innymi ośrodkami nauczania języka rosyjskiego na Lubelszczyźnie.

Obrady konferencji zgromadziły przedstawicieli krajowych i zagranicznych ośrodków badawczych, m. in. i tu wymienić. Referenci reprezentowali ośrodki naukowe nie tylko z Lubelszczyzny, lecz także z innych stron Polski oraz zza granicy: Mińsk (Białoruski Państwowy Uniwersytet), Połtawa (Połtawski Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny im. W. G. Korolenko), Lublin (UMCS), Warszawa (UW), Kielce

(UHP im. J. Kochanowskiego), Toruń (UMK im. M. Kopernika), Rzeszów (UR), Zamość (PWSZ im. Sz. Szymonowica).

Cytując słowa organizatorki konferencji, dr H. Rycyk-Sztajdel, należy zaznaczyć, że tematy wystąpień corocznie ujmują coraz szerszą gamę zagadnień związanych z nauczaniem języka rosyjskiego, tj: organizację procesu nauczania tego języka w systemie studiów dwustopniowych, nowe programy, formy testowania, aspektowe i kompleksowe nauczanie języka; rozwijanie kompetencji językowo-komunikacyjnej i interkulturowej; efektywne metody, techniki, strategie nauczania; multimedia w procesie nauczania języka rosyjskiego; przewycięzanie interferencji w nauczaniu języków pokrewnych; rozwijanie autonomii studentów w procesie praktycznego nauczania języka rosyjskiego; problemy nauczania języka rosyjskiego w ramach specjalizacji. Zagadnienia te zostały wszechstronnie i wnikliwie omówione podczas obrad i dyskusji, przy czym z szczególnym zainteresowaniem spotkała się problematyka rozwijania kompetencji językowej, komunikacji międzyludzkiej (aspekt emocjonalny) oraz wykorzystania nowych programów, metod i sposobów nauczania.

Tatjana Siemirskaja (Białoruski Państwowy Uniwersytet) przedstawiła problem nauczania języka rosyjskiego studentów z Tadżykistanu i Chin. W wystąpieniu został wyszczególniony aspekt nauczania wyrażania uczuć i emocji wraz z uwzględnieniem intencji komunikacji. Referentka poruszyła problem stereotypów językowych oraz znaczenie poprawnego używania konstrukcji gramatycznych odpowiednio do sytuacji i intencji komunikacji.

Problematyka emotywniej komunikacji została również ujęta w referacie Haliiny Rycyk-Sztajdel (UMCS) pod tytułem *Nauczanie sposobów wyrażania uczuć w praktyce komunikacyjnej studentów rusycystów*. Autorka zaprezentowała możliwości wykorzystania form gramatycznych oraz konstrukcji intonacyjnych w procesie nauczania sposobów wyrażania emocji. Praca nad emocjonalną stroną porozumienia międzyludzkiego wymaga nie tylko umiejętności językowych, ale także zdolności i uwarunkowań psychofizycznych. Temat ten został również rozwinięty wraz z zaprezentowaniem przykładów komunikacji, sprawiających problemy językowe.

Wystąpienie Ireny Matczyńskiej (UMK im. M. Kopernika w Toruniu), zatytułowane *Organizacja samodzielnej pracy w ramach przedmiotu multimedia* miało praktyczny charakter – referentka podzieliła się swoim doświadczeniem nauczania wymowy rosyjskiej. Wspaniałe przykłady prac domowych w postaci nagrań, plików video, prób aktorskich utwierdziły wszystkich obecnych w przekonaniu, że nauczanie języka powinno iść w parze z rozwojem technicznym oraz że wykorzystanie nowych programów daje możliwość rozwoju nie tylko językowego, a także interdyscyplinarnego. Samodzielna praca nad wymową i fonetyką rosyjską nie może być nudna, a odpowiednie ukierunkowanie daje wspaniałe efekty i dużo satysfakcji tak ze strony nauczycieli, jak ze strony studentów.

Swoje miejsce podczas konferencji zajęła równie ważna kwestia tłumaczenia jak metody nauczania filologów. Wykorzystanie tłumaczenia w procesie glottody-

daktycznym wciąż budzi różne emocje dydaktyków i nauczycieli. Katarzyna Oszust (UMCS) w referacie *Zastosowanie przekładu w nowoczesnej dydaktyce języka rosyjskiego* skupiła się na problemie zasadności wykorzystania tłumaczenia. Przedstawiła opinie badaczy w kwestii stosowania przekładu oraz racje przemawiające za stosowaniem tłumaczenia podczas zajęć językowych. Referentka zaproponowała również przykłady z podręczników do nauczania języka rosyjskiego, w których tłumaczenie jest stosowane jako technika wspomagająca proces kształtowania kompetencji językowej i interkulturalnej poprzez aktywizację nauczania języka rosyjskiego.

Problematykę, związaną z wykorzystywaniem tłumaczenia kontynuowała Irena Rolak (UHP im. J. Kochanowskiego w Kielcach). W referacie zatytułowanym *Tłumaczenie jako jedna z koniecznych umiejętności językowych w nauczaniu języka rosyjskiego w sferze biznesu* poruszyła ona kwestię zasadności stosowania tłumaczenia na zajęciach specjalistycznych oraz podała odpowiednie przykłady zastosowania w praktyce metody tłumaczeniowej, np. tłumaczenie umów, kontraktów, sprawozdań finansowych.

Dorota Piekarska-Winkler oraz Agata Buchowiecka-Fudała (UW) w wystąpieniu *Czynniki etnokulturowe w procesie nauczania języka rosyjskiego jako obcego studentów filologów* przedstawiły propozycję pracy nad tematyką *Rosyjski kostium ludowy*, realizowaną na praktycznych zajęciach z języka rosyjskiego. Referentki zwróciły uwagę na ten fakt, że wykorzystanie na zajęciach językowych czynników etnokulturowych doskonale wpływa na kształtowanie kompetencji językowej studentów, na ich rozwój intelektualny, duchowy i emocjonalny, co w rezultacie aktywizuje proces komunikowania na płaszczyźnie dialogu kultur. Tematyka stroju ludowego stanowi bogaty i wdzięczny materiał językowy i kulturowy, realizacja którego (poprzez stopniowe przejście od zadań wdrażających do tematu, poprzez rozwinięcie tematu, szczegółową analizę tekstów, dotyczących strojów ludowych, a także malarstwo i sztukę) sprawia ogromną przyjemność uczestnikom zajęć.

Propozycję dydaktyczną przedstawiła również Weronika Markowska (PWSZ im. Sz. Szymonowica w Zamościu) w referacie *Podróż z rok-operą Junona i Awos (kompozytor A. Rybnikow, słowa A. Wozniesienskij)*. Aktywizacja studentów w procesie nauczania wymaga ogromnego zaangażowania, ciekawych pomysłów i fascynującej tematyki. Referentka przedstawiła propozycję wykorzystania rock-opery *Junona i Awos* na praktycznych zajęciach jako materiału wspomagającego realizację tematyki *Podróżowanie*. Poprzez historię nierównej i niespełnionej miłości podróżnika i dowódcy pierwszej rosyjskiej ekspedycji dookoła świata N. Riezanowa oraz młodej Kalifornijki Konczity, realizowany jest następujący materiał: wielcy podróżnicy i zdobywcy nowych ziem, podróż dookoła świata, nazwy kontynentów, państw, oceanów, przygotowanie do podróży, środki transportu, atrakcje turystyczne i in. Rock-opera stanowi doskonały materiał dla ćwiczeń fonetycznych, a poprzez połączenie muzyki cerkiewnej i współczesnej wspomaga również duchowy i intelektualny rozwój młodzieży.

Kontynuując tematykę aktywizacji studentów poprzez wdrażanie różnych form pracy na zajęciach, należy zwrócić się ku wystąpieniu Gizeli Grabińskiej (UW), która wygłosiła referat na temat *Kształtowania kompetencji językowej u studentów filologów na materiale filmu Piter FM*. Film jako środek glottodydaktyczny jest bardzo popularny wśród studentów i uczniów szkół, różne są jednak sposoby wykorzystania owego materiału. G. Grabińska przedstawiła propozycje ćwiczeń i zadań wspomagających proces kształtowania i rozwijania kompetencji językowej. Dyskusja, burza mózgów, efekt stop-klatki, mini-teatr – to wszystko pozwala studentom zrealizować cele i zadania postawione na zajęciach z PNJR. Poprzez ciekawą propozycję ekranową studenci mają możliwość nie tylko poszerzyć swoje słownictwo, lecz również wzbogacić swoją wiedzę na temat miasta Sankt-Petersburg, gdzie rozgrywa się akcja filmu oraz zapoznać się z życiem młodych Rosjan.

Charakter sprawozdawczy miało wystąpienie *Specyfika nauczania PNJR na makro kierunku Rosjoznawstwo* Martynty Król (UHP im. J. Kochanowskiego w Kielcach), która przedstawiła założenia, cele oraz program i metodykę nauczania Praktycznej nauki języka rosyjskiego na kierunku Rosjoznawstwo na Uniwersytecie Humanistyczno-Przyrodniczym im. Jana Kochanowskiego w Kielcach. Nowopowstały kierunek Rosjoznawstwo ma przygotowywać specjalistów z branży turystycznej i biznesowej, ze szczególnym akcentem na doskonalenie umiejętności językowych i realizacyjnych. Stąd szczególny nacisk kładzie się na przedmioty o charakterze interdyscyplinarnym: historia, geografia, filozofia Rosji, historia stosunków Rosji z Polską, media rosyjskie, myśl społeczna. Priorytetem natomiast jest nauczanie języka rosyjskiego na zajęciach PNJR.

Tematykę języka młodzieży zaprezentowały badaczki Anna Graszek-Tańska (UMK im. M. Kopernika w Toruniu) i Teresa Giedz-Topolewska (UMCS). Teresa Giedz-Topolewska w referacie *Żargon padonków – niebezpieczny rodzaj dyskursu internetowego?* przedstawiła problem łamania zasad ortograficznych, stylistycznych i gramatycznych w funkcjonującym tzw. *żargonie padonków*. Największą popularnością ów żargon cieszy się wśród osób wykształconych, a także powoli zaczyna przenikać w świat mas-mediów. Badaczka przedstawiła tendencje słotwórcze *żargonu padonków* oraz podała przykłady jego zastosowania. Po wystąpieniu trwała burzliwa dyskusja, nawiązująca do zasadności wprowadzania języka Internetu na zajęcia z PNJR oraz zapoznania studentów z żargonem padonków.

Anna Graszek-Tańska (UMK im. M. Kopernika w Toruniu) w wystąpieniu *Język rosyjski – fajny? Opanowywanie slangu przez studentów obcokrajowców* skupiła się na procesie nauczania slangu młodzieżowego studentów filologów. Główna linia obrony zasadności nauczania nieliterackiego języka młodzieżowego szła w kierunku kontaktów między rówieśnikami z Polski i Rosji. Znalezienie wspólnych elementów językowych daje szansę na skuteczne porozumienie i nawiązanie dialogu. Referentka przedstawiła również swoje propozycje dydaktyczne wspomagające proces nauczania niewyrafinowanego slangu młodzieży rosyjskiej.

Problem doskonalenia zawodowego podjęła w swoim referacie *O znaczeniu aktualizacji leksyki na praktycznych zajęciach języka rosyjskiego (na przykładzie realizacji tematu Zawody początku XXI wieku)* Swietłana Szaszkowa (UMCS). Podkreśliła ona, że wraz z rozwojem technicznym i przemysłowym, zmienia się również zawodowa sfera życia człowieka. I co za tym idzie - aktualizuje się również leksyka związana z nazwami wykonywanych zawodów. Obowiązkiem nauczyciela jest ciągle kształcenie się, szczególnie w zakresie aktualizacji słownictwa. Realizując tematykę *Zawody początku XXI wieku* jest to szczególnie uzasadnione. Referentka przedstawiła również propozycje dydaktyczne wspomagające realizację wspomnianego tematu.

Szczególnym przedmiotem zainteresowania uczestników konferencji stała się kwestia mówienia w języku rosyjskim jako jedna z podstawowych kompetencji językowych. Marina Rodina (Białoruski Państwowy Uniwersytet) omówiła problemy, z jakimi spotyka się na co dzień ucząc języka rosyjskiego studentów z Chin. Mówienie, będąc priorytetową umiejętnością w trakcie porozumiewania się, jest jednym z głównych celów nauczania. W referacie *Nauczanie studentów obcokrajowców mówienia w języku rosyjskim* M. Rodina przedstawiła propozycje technik i metod nauczania mówienia dla początkujących.

Tematykę nauczania mówienia w języku rosyjskim kontynuowała Nadziejia Kuptel (UW), która wygłosiła referat *Poznawcze zainteresowania jako forma doskonalenia międzykulturowej komunikacji studentów*. Referentka podkreśliła, że kształtowanie umiejętności mówienia jest podstawowym zadaniem nauczycieli ze względu na to, że komunikacja międzyludzka odbywa się właśnie na etapie mówienia. W ramach nauczania mówieniu należy zwrócić uwagę na dobór tekstów o tematyce realioznawczej i kulturoznawczej, które wzbogacą zasób leksykalny studenta oraz rozwiną jego osobowość.

Wystąpienie Anny Pado (UMCS) zatytułowane *Mówienie w języku rosyjskim – sukcesy i porażki* miało charakter omówienia czynności mówienia w jego różnych aspektach: leksykalnym, gramatycznym, psychicznym i komunikatywnym. Podsumowujący charakter referatu wywołał dyskusje oraz wymianę doświadczeń pomiędzy wykładowcami dotyczących sposobów i technik nauczania mówienia studentów filologów.

Podsumowując obrady, dr Halina Rycyk-Sztajdel przypomniała, że konferencja z cyklu *Nauczanie języka rosyjskiego na neofilologii i innych kierunkach* odbyła się po raz jedenasty. Owocem tych konferencji są nie tylko liczne publikacje, lecz także wzbogacenie warsztatu dydaktycznego nauczycieli akademickich oraz nauczycieli szkół średnich. Właśnie swoim doświadczeniem i problemami w nauczaniu młodzieży w szkole podzieliły się Barbara Borowy i Krystyna Małysz nauczycielki języka rosyjskiego z Liceum Ogólnokształcącego im. ONZ w Biłgoraju. Spotkanie zakończyło się dyskusją i podsumowaniem wszystkich wystąpień. Uczestnicy wymienili poglądy na niektóre kwestie dydaktyczne oraz podziękowali organizatorom za owocną pracę i wspaniałą atmosferę podczas spotkania.